

Αθήνα, 20 Φεβρουαρίου 2020

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

**Επί του Σχεδίου Νόμου
του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και
Κοινωνικής Αλληλεγγύης
«Ασφαλιστική μεταρρύθμιση και ψηφιακός μετασχηματισμός
Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης
(e-Ε.Φ.Κ.Α.)»**

A. Γενικά

Η δεκαετής οικονομική κρίση ανέδειξε με τον πιο ισχυρό τρόπο τις δομικές παθογένειες του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος οι οποίες συνέβαλαν ευθέως στη δημιουργία της χρεοκοπίας και της κρίσης. Τα ελλείμματα του ασφαλιστικού από την παροχή αυξανόμενων και περισσότερων συντάξεων, δυσανάλογων με τις εισφορές που είχαν καταβληθεί, απετέλεσαν την κυριότερη συνιστώσα των δημοσιονομικών ελλειμμάτων που έφεραν την ελληνική δημοσιονομική χρεοκοπία του 2009-2010 και οδήγησαν στα μνημόνια.

Με επανεκκίνηση το 2010 και έως το 2016 έγιναν προσπάθειες για εξορθολογισμό και αναδιάρθρωση του ασφαλιστικού συστήματος της χώρας. Κοινό χαρακτηριστικό των προσπαθειών ήταν η προσωρινή διασφάλιση της βιωσιμότητας του συστήματος με την επανεξέταση των συνταξιοδοτικών παροχών και των προϋποθέσεων χορήγησής τους.

Ωστόσο, οι προσπάθειες αυτές δεν ταυτίστηκαν με την έννοια «μεταρρύθμιση». Στην πράξη, αποτέλεσαν μια πρόσκαιρη λύση χωρίς να αντιμετωπίζονται τα δομικά ζητήματα του ασφαλιστικού συστήματος τα οποία συνεχίζουν να υφίστανται. Τα παραπάνω καταδεικνύουν και οι πρόσφατες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Κρίσιμα ζητήματα πολιτικής βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της επικαιρότητας ωστόσο δεν έχουν συζητηθεί ουσιαστικά και σε βάθος. Αυτά αφορούν στη σχέση συντάξεων με τη διαγενεακή δικαιοσύνη και το δημογραφικό πρόβλημα, τον ρόλο που διαδραματίζουν οι συντάξεις στην μακροοικονομική ευστάθεια και την κοινωνική πολιτική, αλλά και το πώς ένα βιώσιμο ασφαλιστικό σύστημα και μια ορθά σχεδιασμένη και κοστολογημένη πολιτική συντάξεων μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη μιας χώρας και στη διαγενεακή αλληλεγγύη.

Δεν είναι μόνο ο πελατειακός μηχανισμός των προώρων συνταξιοδοτήσεων και των συνταξιοδοτικών παροχών που δεν συνδεόταν με τις καταβληθείσες εισφορές, ο οποίος τελειοποιήθηκε επί 30 χρόνια, από το 1980 έως το 2009, είναι ότι και εν μέσω κατάρρευσης και χρεοκοπίας, στην οποία συνέβαλαν και οι «κεκτημένες», υπέρτερες των καταβληθέντων εισφορών, συντάξεις, που χρηματοδοτήθηκαν με «επαχθές», «απεχθές», «επονειδίστο» κοκ

δημόσιο χρέος, καταβάλλεται συστηματικά, όλη την προηγούμενη δεκαετία, προσπάθεια να διατηρηθούν, επιβάλλοντας στους νυν εργαζομένους και στους νέους εργαζόμενους υψηλότερες ασφαλιστικές εισφορές και υψηλότερη φορολογία η οποία αντιστρατεύεται, σταθερά και συστηματικά, κάθε εγχώρια δυναμική νόμιμης και βιώσιμης παραγωγικής δραστηριότητας.

Μια πραγματική και ουσιαστική ασφαλιστική μεταρρύθμιση είναι πιο απαραίτητη από ποτέ. Η διατήρηση της μακρόχρονης βιωσιμότητας του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος μέσω της άμεσης εφαρμογής κατάλληλων μεταρρυθμίσεων αποτελεί επιτακτική ανάγκη.

Άλλωστε, πρώτη προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής οφείλει να είναι η τόνωση της παραγωγής μέσω της στοχευμένης μείωσης της υπερφορολόγησης της εργασίας, που με τη σειρά της θα φέρει πραγματική αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος των εργαζομένων, των επενδύσεων και των θέσεων απασχόλησης.

Αποδέκτες αυτής της μείωσης φόρων και εισφορών πρέπει να είναι πρωτίστως οι εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα και η ελληνική οικογένεια, που βλέπει μεγάλο τμήμα του εισοδήματός της να κατευθύνεται σε μη ανταποδοτικούς φόρους και εισφορές.

Το ασφαλιστικό πρόβλημα αναδεικνύει όλες τις κρίσιμες παραμέτρους της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής. Έτσι, η μεταρρύθμιση της κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να αντιμετωπισθεί ως κατεξοχήν αναπτυξιακό πρόβλημα και όχι ως «αριθμητικό» ή λογιστικό.

Ο ΣΕΒ, ως θεσμικός κοινωνικός εταίρος έχει τη βούληση του να συμβάλει ενεργά στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης. Είναι γνωστό ότι το ασφαλιστικό ζήτημα έχει προεκτάσεις σε δημοσιονομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Προς την κατεύθυνση αυτή απαιτούνται θεσμικές και παραμετρικές αλλαγές, ο επανασχεδιασμός του με την ευρύτερη δυνατή συναίνεση, η αποκατάσταση και διαφύλαξη της βιωσιμότητάς του, η εναρμόνιση των στόχων του με τους γενικότερους οικονομικούς στόχους της χώρας καθώς και με τις πολιτικές απασχόλησης.

Ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί:

- Στη διαφύλαξη της ανταγωνιστικότητας της εργασίας, με αντιμετώπιση του προβλήματος του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας που παραμένει ιδιαίτερα υψηλό, σε σχέση με τις άλλες χώρες.
- Στην αντιμετώπιση της εισφοροδιαφυγής, της εισφοροαποφυγής και της αδήλωτης εργασίας, φαινόμενα τα οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την αποτελεσματικότητα και τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος.

Μια μεταρρύθμιση δεν μπορεί να αποσιωπά την αξιοποίηση και των τριών πυλώνων που στηρίζουν το κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα σύμφωνα με τις σύγχρονες τάσεις που κυριαρχούν σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η κρατική εγγύηση του 1^{ου} πυλώνα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης δεν αρκεί πλέον μόνη της να υποστηρίξει τη βιωσιμότητα, την ανταποδοτικότητα και την επάρκεια του ασφαλιστικού συστήματος που γνωρίζουμε μέχρι σήμερα. Είναι αναγκαία η δημιουργία προϋποθέσεων ευρείας διάδοσης για τα προαιρετικά συστήματα επαγγελματικής ασφάλισης του 2^{ου} πυλώνα. Οι κοινωνικοί εταίροι έχουν ήδη προβλέψει στην ΕΓΣΣΕ 2018, την οποία παρέτειναν με τη βούλησή τους και για το 2020, τη δημιουργία ενός Εθνικού Επαγγελματικού Ταμείου το οποίο θα έρθει να ενισχύσει τον πρώτο πυλώνα της κρατικής χορήγησης σύνταξης. Σημαντική είναι και η προώθηση της κάλυψης και της αποτελεσματικότητας του κόστους των συμπληρωματικών συστημάτων ιδιωτικής ασφάλισης του 3^{ου} πυλώνα.

Συμπερασματικά, η παρούσα νομοθετική πρωτοβουλία διορθώνει αστοχίες και ανεπάρκειες του προηγούμενου νόμου και συμμορφώνεται σε μεγάλο βαθμό με τις πρόσφατες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ωστόσο, υπάρχει ανάγκη και περιθώριο περαιτέρω βελτίωσης σε σημεία όπως η περαιτέρω μείωση και ο εξορθολογισμός του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας με την ταχύτερη και ευρύτερη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών εργοδοτών και εργαζομένων - και ως κίνητρο και μέτρο αντιμετώπισης της αδήλωτης και υποδηλωμένης εργασίας, η βελτίωση της ανταποδοτικότητας των καταβαλλόμενων εισφορών, η πλήρης εξάλειψη της λειτουργίας του ασφαλιστικού ως φορολογικού συστήματος με την περαιτέρω απλοποίηση της καταβολής εισφορών στις περιπτώσεις πολλαπλής απασχόλησης και μισθωτών που είναι και αυτοαπασχολούμενοι ή ασκούν και ελεύθερο επάγγελμα.

B. Κατ' άρθρο ανάλυση

Μέρος Πρώτο

Ασφαλιστική μεταρρύθμιση και ψηφιακός μετασχηματισμός εθνικού φορέα κοινωνικής ασφάλισης

Άρθρο 1 - Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης. Ένταξη του Ε.Τ.Ε.Α.ΕΠ. στον e-ΕΦΚΑ

Σύμφωνα με τη διάταξη του προτεινόμενου άρθρου, συστήνεται Ηλεκτρονικός Εθνικός Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης. Ο ΣΕΒ έχει ταχθεί διαχρονικά υπέρ της ενοποίησης όλων των ταμείων σε έναν φορέα, επιλογή που έγινε με τον Ν. 4387/2016, και η οποία επικυρώθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας. Χαρακτηριστικά το Δικαστήριο έκρινε, κατά πλειοψηφία, *ότι η ένταξη, με τις διατάξεις του ν. 4387/2016, όλων των υφιστάμενων φορέων κύριας κοινωνικής ασφαλίσεως μισθωτών, αυτοαπασχολούμενων, ελευθέρων επαγγελματιών και αγροτών σε ένα ενιαίο φορέα και η υπαγωγή των ασφαλισμένων τους σε παρεχόμενη από τον νέο φορέα ασφάλιση δεν αντίκεινται, κατ' αρχήν, στο Σύνταγμα από απόψεως διαφοράς είτε του βαθμού επιπέδου οικονομικής ευρωστίας και βιωσιμότητας των εντασσόμενων φορέων είτε συνθηκών απασχολήσεως των ασφαλισμένων και πραγματοποιήσεως εισοδήματος από αυτούς.*

Με την προτεινόμενη διάταξη εντάσσεται και το Ε.Τ.Ε.Α.Π στον εθνικό φορέα και συνεπώς ολοκληρώνεται η ενοποίηση όλων των ασφαλιστικών φορέων απονομής σύνταξης και εφάπαξ παροχής.

Η ευκαιρία για ενοποίηση υπό τη σκέπη του εθνικού φορέα ο οποίος φιλοδοξεί να μετασχηματισθεί ψηφιακά και να αναδιοργανωθεί διοικητικά σε νέο οργανισμό χαρακτηρίζεται ως ένα αναγκαίο θετικό βήμα. Θέση του ΣΕΒ είναι ότι μια τέτοια πρωτοβουλία προϋποθέτει αναγκαίες προπαρασκευαστικές ενέργειες οργανωτικού χαρακτήρα, για την αποφυγή των υφιστάμενων δυσλειτουργιών. Επίσης, ο σχεδιασμός είναι απαραίτητος προκειμένου να αποφευχθούν, κατά την υλοποίηση του νέου συστήματος, λειτουργικά αδιέξοδα καθώς και η ταλαιπωρία των ασφαλισμένων αλλά και η καλύτερη εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων.

Μέρος Δεύτερο

Ψηφιακός μετασχηματισμός εθνικού φορέα κοινωνικής ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α)

Άρθρο 16 και 17

Ως προς τον ψηφιακό μετασχηματισμό της διαδικασίας απονομής της σύνταξης, ο ΣΕΒ κρίνει θετικά την προσπάθεια αυτή, και είτε ως προς τα φιλόδοξα χρονικά όρια που έχουν τεθεί η διοίκηση να ανταποκριθεί μέσω ενός ορθολογικά σχεδιασμένου χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των βημάτων.

Ο ΣΕΒ έχει υλοποιήσει μελέτη σε συνεργασία με την εταιρεία Accenture με θέμα «Ψηφιακή Στρατηγική για την Ελλάδα», και έχει προτείνει έναν οδικό χάρτη 4 αξόνων και 60 δράσεων άμεσης εφαρμογής, ένας εκ των οποίων είναι το Κράτος 2.0. Στις προτάσεις αυτές εντάσσεται ψηφιοποίηση των παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών.

Μέρος τρίτο

Ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις – Ελεύθερη επιλογή ασφαλιστικής κατηγορίας

Άρθρο 19-21

Ένα βιώσιμο και αποτελεσματικό ασφαλιστικό σύστημα χαρακτηρίζεται από την ασφαλιστική δικαιοσύνη και εδράζεται στις αρχές της ισότητας, της ανταποδοτικότητας και της διαγενεακής αλληλεγγύης και της αναδιανομής. Αποτελεί το αποτέλεσμα κοινωνικού διαλόγου και εξασφαλίζει τη διαφάνεια της λειτουργίας του συστήματος, της χρηματοδότησης των ταμείων και του τρόπου καθορισμού των παροχών.

Η προηγούμενη νομοθετική πρωτοβουλία του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, όπως κρίθηκε από το Συμβούλιο της Επικρατείας, παραβίασε τη συνταγματική αρχή της ισότητας, δεν διασφάλισε την αρχή της ανταποδοτικότητας η οποία είναι απόρροια της αρχής της αναλογικότητας. Η παρούσα νομοθετική πρωτοβουλία μέσα από τις διατάξεις των άρθρων φαίνεται να κινείται προς το να ενισχύσει τις προαναφερθείσες αρχές και να ευθυγραμμίζεται περισσότερο με τις συνταγματικές αρχές ενός βιώσιμου και αποτελεσματικού ασφαλιστικού συστήματος.

Ρυθμίσεις ασφαλισμένων του Ιδιωτικού Τομέα

Άρθρο 28 - Ανταποδοτική σύνταξη

Με την προτεινόμενη διάταξη ρυθμίζεται αναλυτικά ο τρόπος υπολογισμού της ανταποδοτικής σύνταξης όλων των εργαζομένων- ασφαλισμένων του ιδιωτικού τομέα. Ειδικότερα, με το παρόν άρθρο αποσαφηνίζεται ο τρόπος υπολογισμού της ανταποδοτικής σύνταξης των αυτοαπασχολούμενων, των ελεύθερων επαγγελματιών και των ασφαλισμένων στον πρώην ΟΓΑ για το χρονικό διάστημα έως 31.12.2016, για το χρονικό διάστημα από 1.1.2017 έως 31.12.2018 και για το χρονικό διάστημα από 1.1.2019 και εφεξής.

Άρθρο 29 -Αναπροσαρμογή συντάξεων- προστασία καταβαλλόμενων συντάξεων

Με την προτεινόμενη ρύθμιση του άρθρου προβλέπεται ο επανυπολογισμός των συντάξεων του ιδιωτικού τομέα, μέσω του υπολογισμού της ανταποδοτικής σύνταξης με νέα ποσοστά αναπλήρωσης. Συγκεκριμένα, η νέα διάταξη προβλέπει την αύξηση του ποσοστού αναπλήρωσης σε όσους έχουν εργασιακό βίο που αγγίζει τα 30 χρόνια και πλέον. Η αύξηση αυτή είναι δικαιολογημένη και εδράζεται στην αρχή της ανταποδοτικότητας δίνοντας μεγαλύτερο κίνητρο στους εργαζόμενους για ανάπτυξη και διατήρηση της ασφαλιστικής τους συνείδησης. Το παρόν σχέδιο κινείται θετικά ως προς το ότι ανταποδίδει και υποστηρίζει αυτούς που έχουν, με συνέπεια, συνεισφέρει στο σύστημα σε βάθος χρόνου και έχουν συμβάλει καθοριστικά με το ύψος των εισφορών τους, στη χρηματοδότηση του συστήματος και έχουν, συνεπώς, απαίτηση για μια αξιοπρεπή σύνταξη.

Παράλληλα, η παρούσα διάταξη συμμορφώνεται με την απόφαση της Ολομέλεια του ΣΤΕ υπ' αριθμ.1891/2019 η οποία έκρινε, κατά πλειοψηφία, ότι υπάρχει κλιμάκωση, ως προς τα θεσπιζόμενα με το άρθρο 8 του ν. 4387/2016 ποσοστά αναπληρώσεως, βάσει των οποίων υπολογίζεται η ανταποδοτική σύνταξη αλλά αυτά ήταν ιδιαίτερος χαμηλά. Τα ποσοστά αναπληρώσεως του Ν. 4387/2016 παραβίασαν συστηματικά την αρχή της ανταποδοτικότητας, η οποία αποτελεί έκφανση της αρχής της αναλογικότητας, υπό την έννοια της υπέρβασης του ανεκτού ορίου μέχρι του οποίου είναι επιτρεπτή, κατά το Σύνταγμα, η έλλειψη ανταποδοτικότητας εισφορών – παροχών.

Αντιθέτως, η φερόμενη ως προστασία των καταβαλλόμενων συντάξεων διατηρεί τις ανισότητες και την πελατειακή εξυπηρέτηση του παρελθόντος, ακυρώνοντας την ανταποδοτικότητα του συστήματος και την ίση μεταχείριση των πολιτών, επιβαρύνοντας ταυτόχρονα την τελική συνταξιοδοτική δαπάνη η οποία κινείται σε υπερβολικά υψηλό επίπεδο του ΑΕΠ.

Άρθρο 32 - Καταβολή εισφορών επί παράλληλης απασχόλησης

Θετική κρίνεται η προτεινόμενη διάταξη η οποία ρυθμίζει θέματα ασφαλιστικών εισφορών στις περιπτώσεις που ασκούνται παράλληλα δύο ή περισσότερες επαγγελματικές δραστηριότητες στον βαθμό που η διάταξη αυτή παρέχει τη δυνατότητα ελεύθερης επιλογής.

Πρόταση του ΣΕΒ είναι να επανεξεταστεί η προτεινόμενη διάταξη της υποπερίπτωσης ιν της περίπτωσης γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 32 σύμφωνα με την οποία για μισθωτούς που παράλληλα αμείβονται και με δελτία παροχής υπηρεσιών από το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που αμείβονται ως μισθωτοί ή σε συνδεδεμένα με αυτό πρόσωπα, ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 38. Δηλαδή, επιβαρύνονται με εισφορές μισθωτών για το σύνολο των αμοιβών τους, χωρίς να ισχύει ούτε η επιλογή της ασφαλιστικής κατηγορίας του άρθρου 35 του παρόντος προσχεδίου νόμου το οποίο αντικαθιστά το 39 του Ν.4387/2016, ούτε το ανώτατο όριο το οποίο τίθεται με την ρύθμιση της παραγράφου 1.γ του ίδιου άρθρου. Προτείνεται είτε να διαγραφεί, είτε να αναδιατυπωθεί κατά τα ανωτέρω προτεινόμενα.

Άρθρο 34 - Εισφορές Μισθωτών και Εργοδοτών

Ο ΣΕΒ υποστηρίζει ότι η μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, που μειώνουν το μη μισθολογικό κόστος της εργασίας, είναι πολιτικές προς τη σωστή κατεύθυνση για τη βιώσιμη ανάπτυξη της χώρας. Το ύψος των ασφαλιστικών εισφορών επηρεάζει άμεσα τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος καθώς μειώνονται οι ασφαλιστικές εισφορές λόγω διόγκωσης της αδήλωτης εργασίας και της ανεργίας και αυξάνονται οι ανασφάλιστοι εργαζόμενοι. Η ζημιά, όμως, δεν σταματά στο ασφαλιστικό σύστημα. Επεκτείνεται και στο φορολογικό σύστημα όπου μειώνεται η φορολογική βάση και αυξάνεται η φοροδιαφυγή, με αποτέλεσμα τη διόγκωση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων και την υπερφορολόγηση των συνεπών φορολογουμένων (επιχειρήσεων και ιδιωτών). Τέλος, πλήττεται και η νόμιμη απασχόληση, δημιουργώντας ανταγωνιστικό μειονέκτημα στις συνεπείς και νόμιμες οργανωμένες επιχειρήσεις που δεν εισφοροδιαφεύγουν.

Σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 4387/2016, το συνολικό ποσοστό εισφοράς κύριας σύνταξης ασφαλισμένου μισθωτού και εργοδότη ορίζεται σε 20% επί των αποδοχών των εργαζομένων. Το μη μισθολογικό κόστος στην Ελλάδα παραμένει από τα υψηλότερα στην Ευρώπη έχοντας μάλιστα τη χαμηλότερη δυνατή ανταποδοτικότητα. Το αποτέλεσμα είναι να επιδεινώνεται η ανταγωνιστικότητα της εργασίας στην Ελλάδα και ταυτόχρονα να διογκώνεται η αδήλωτη εργασία.

Θετικός ο καθορισμός της ασφαλιστικής εισφοράς για τον κλάδο της σύνταξης σε ποσοστό 20% (επιμεριζόμενη κατά 6,57% για τον εργαζόμενο και 13,33% για τον εργαζόμενο) και για τα μέλη των ΔΣ, αλλά προκειμένου να είναι παραγωγική η συγκεκριμένη ρύθμιση θα έπρεπε να ισχύει αναδρομικά, από την έναρξη ισχύος του ν. 4387/2016.

Θετική κρίνεται και η παράγραφος 2 του άρθρου 34, σύμφωνα με την οποία, το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών για τον υπολογισμό της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς των μισθωτών και των εργοδοτών, ορίζεται στο ποσό των 6.500 ευρώ. Παρ' όλ' αυτά, θα πρέπει να επανεξεταστεί η εκ νέου μείωσή του.

Με την προτεινόμενη διάταξη αποσυνδέεται το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών από το ύψος του κατώτατου βασικού μισθού. Επιπλέον, το όριο αυτό δεν θα επηρεαστεί έως την 31.12.2022 από οποιαδήποτε μελλοντική διακύμανση του κατώτατου μισθού, είτε, δηλαδή, από αύξησή του είτε από μείωσή του.

Ενώ η προτεινόμενη αναπροσαρμογή του κρίνεται θετική, παρ' όλ' αυτά, προβλέπεται από 1-1-2023 έως 31-12-2024 κατ' έτος να πραγματοποιείται με διαπιστωτική πράξη του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, κατά το ποσοστό μεταβολής του μέσου ετήσιου γενικού δείκτη τιμών καταναλωτή του προηγούμενου έτους και από 1.1.2025 και εφεξής θα προσαυξάνεται κατά τον δείκτη μεταβολής μισθών, γεγονός που δημιουργεί στρεβλώσεις μιας και συνδέει ξανά το ύψος του κατώτατου μισθού με το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών.

Να σημειωθεί ότι οι ασφαλιστικές εισφορές καταβάλλονται όχι μόνον στα εισοδήματα από μισθωτή εργασία και συντάξεις αλλά, μεταξύ άλλων, και σε ορισμένα εισοδήματα από κεφάλαιο όπως ενδεικτικά τα μερίσματα. Τα μέλη διοικητικού συμβουλίου μίας επιχείρησης και ειδικότερα τα μέλη του Δ.Σ. που είναι μέτοχοι σε ποσοστό που ξεπερνά το 3% του μετοχικού κεφαλαίου

της επιχείρησης, καλούνται να καταβάλλουν επί των μερισμάτων που λαμβάνουν (ν.4387/2016, άρθρο 38 παρ. 2α-γ, 3δ και 3ε , άρθρο 39 παρ.7β για μετόχους με συμμετοχή άνω του 3%) ασφαλιστικές εισφορές με το ποσοστό αυτό να επιμερίζεται μεταξύ μετόχου και επιχείρησης.

Θετική κρίνουμε τη διάταξη της παρ. 3.δ του άρθρου 38 (άρθ. 34 του νομοσχεδίου) σχετικά με τις ασφαλιστικές εισφορές των μελών ΔΣ Α.Ε. που λαμβάνουν αμοιβή, αλλά θεωρούμε ότι το μέτρο θα ήταν πιο παραγωγικό και ανταποκρινόμενο στην αγορά εργασίας, αν ίσχυε αναδρομικά, από την έναρξη ισχύος του 4387/2016 (από 12.5.2016).

Πλέον όμως του υψηλού ασφαλιστικού κόστους, σε μία πηγή εισοδήματος όπου η βάση της είναι το κεφάλαιο και όχι η εργασία, υφίστανται και σημαντικές τεχνικές στρεβλώσεις ως προς το ανώτατο όριο των ασφαλιστέων αποδοχών για τον υπολογισμό της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς και πώς αυτό προσμετράται σε μετόχους και επιχειρήσεις. Ιδίως δε, στην περίπτωση εκείνη όπου ένας μέτοχος περισσότερων επιχειρήσεων συμμετέχει σε περισσότερα του ενός Διοικητικά Συμβούλια. Σε αυτή την περίπτωση από πλευράς μετόχου το ανώτατο όριο των ασφαλιστικών εισφορών υπολογίζεται επί του συνόλου των μερισμάτων που λαμβάνει ο μέτοχος από το εκάστοτε διοικητικό συμβούλιο στο οποίο συμμετέχει, ενώ από πλευράς επιχείρησης το ανώτατο όριο υπολογίζεται σε κάθε επιχείρηση ανεξάρτητα και μεμονωμένα.

Επιπρόσθετα των παραπάνω, σημαντική είναι η ασφαλιστική επιβάρυνση επί των αμοιβών που λαμβάνουν μέλη διοικητικών συμβουλίων τα οποία βρίσκονται σε συνταξιοδοτικό καθεστώς. Τα συγκεκριμένα στελέχη είναι συνήθως άτομα με υψηλή εξειδίκευση και μακροχρόνια εμπειρία, στελέχη που με την πολύτιμη γνώση τους συνεισφέρουν στη λήψη σημαντικών αποφάσεων για την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Ωστόσο, οι υψηλές ασφαλιστικές εισφορές αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα συμμετοχής τους σε διοικητικά συμβούλια τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και πολύ περισσότερο για τα ίδια τα στελέχη, ειδικά αν συνυπολογιστεί η μείωση που προβλέπεται για τη σύνταξη που λαμβάνουν (Ν. 4387/2016 αρ. 20 παρ. 1).

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το μεγάλο ασφαλιστικό κόστος σε συνδυασμό με τις νομοτεχνικές στρεβλώσεις της ασφαλιστικής νομοθεσίας, αποτελούν χαρακτηριστικά που εκτοπίζουν το επενδυτικό ενδιαφέρον είτε των διεθνών είτε των εγχώριων επενδυτών, λειτουργώντας ως αντικίνητρο στη δημιουργία ενός ασφαλιστικού περιβάλλοντος φιλικού προς την επιχειρηματικότητα και ενθαρρυντικού στην προσέλκυση επενδύσεων.

Προτείνεται, η κατάργηση των ασφαλιστικών εισφορών επί των μερισμάτων που εισπράττουν τα μέλη ΔΣ οι οποίοι είναι μέτοχοι σε ποσοστό που ξεπερνά το 3% του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης (Ν. 4387/2016 άρθρο 39 παρ.7β) καθώς το μέρισμα αποτελεί εισόδημα από κεφάλαιο και όχι εργασία ενώ η εργασία που καταβάλλει το μέλος του ΔΣ για τη συμμετοχή του σε αυτό και μόνο επιβαρύνεται ήδη με ασφαλιστικές εισφορές ενώ και η εργασία την οποία ενδεχομένως προσφέρει ως στέλεχος και αυτή επιβαρύνεται ήδη με ασφαλιστικές εισφορές.

Επίσης, προτείνεται η σύνταξη που λαμβάνουν συνταξιούχοι που όμως συμμετέχουν σε ΔΣ και καταβάλλουν εισφορές (Ν4387/2016 άρθρο 38 παρ. 2α-γ, 3δ και 3ε ,) να περικόπτεται 20% αντί του σήμερα προβλεπόμενου 60% στον βαθμό που οι αμοιβές για συμμετοχή σε Δ.Σ. που λαμβάνουν δεν ξεπερνούν το ύψος του 80% της σύνταξής τους, με αντίστοιχη προσθήκη στον Ν. 4387/2016 , άρθρο 20, παραγράφου 2β ως εξής: «Η σύνταξη που λαμβάνουν συνταξιούχοι που όμως συμμετέχουν σε ΔΣ καταβάλλεται μειωμένη κατά 20% στον βαθμό που οι αμοιβές για συμμετοχή σε Δ.Σ. που λαμβάνουν δεν ξεπερνούν το ύψος του 80% της σύνταξής τους».

Τέλος, οφείλει η Κυβέρνηση να επανεξετάσει το πλαίσιο της ασφαλιστικής μεταχείρισης του μερίσματος κερδών που χορηγείται στους εργαζόμενους καθώς δημιουργείται ισχυρό αντικίνητρο χορήγησής του λόγω της υπαγωγής του σε ασφαλιστικές εισφορές μισθωτών και εργοδοτών. Πρόταση του ΣΕΒ είναι οι αμοιβές που καταβάλλονται ως διανομή κερδών στο εργατοϋπαλληλικό προσωπικό από τα κέρδη του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 36 του ν.4172/2013, και λογίζονται ως μέρισμα επί των κερδών, απαλλάσσονται από τις ασφαλιστικές εισφορές μισθωτών και εργοδοτών του άρθρου 38 του ν. 4387/2016 όπως ισχύει.

Άρθρο 35 - Εισφορές αυτοτελώς απασχολούμενων και ελεύθερων επαγγελματιών

Οι εισφορές των αυτοαπασχολούμενων και ελεύθερων επαγγελματιών, σύμφωνα με τον Ν. 4387/2016, οριζόταν στο 20% επί του καθαρού φορολογητέου εισοδήματος. Από 01/01/2019 σύμφωνα με την εγκύκλιο 7/2019 του ΕΦΚΑ ισχύει μείωση ασφαλιστικών Εισφορών Κλάδου Σύνταξης Ελευθέρων Επαγγελματιών, Αυτοαπασχολούμενων και Αγροτών. Το ποσοστό της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς Κλάδου Σύνταξης που καταβάλλουν Ελ. Επαγγελματίες και Αυτοαπασχολούμενοι, μειώνεται από 20% σε 13,33%. Διατηρήθηκε το Καθαρό Φορολογητέο Εισόδημα (ΚΦΑ) προηγούμενου έτους ως βάση υπολογισμού των εισφορών, η διαδικασία υπολογισμού και εισφοροδότησης καθώς και η διαδικασία ετήσιας εκκαθάρισης ασφαλιστικών

εισφορών, ως αποτέλεσμα της σχέσης καταβλητέων και καταβληθεισών εισφορών και θεσπίζεται μείωση στο ποσοστό εισφορών Κλάδου Σύνταξης Ελευθέρων Επαγγελματιών, Αυτοαπασχολούμενων και Αγροτών.

Για το ζήτημα των ασφαλιστικών εισφορών το ΣτΕ έκρινε αντισυνταγματικό τον τρόπο υπολογισμού για τους αυτοαπασχολούμενους και τους ελεύθερους επαγγελματίες σε σύγκριση με τους μισθωτούς. Δηλαδή, έκρινε αντισυνταγματικό το όριο του 20% των εισφορών (παρόλο που έχει μειωθεί στο 13,3%), ενώ για τους μισθωτούς το ανάλογο ποσοστό είναι 6,67% και το υπόλοιπο 13,33% καλύπτεται από τον εργοδότη. Η διάταξη αυτή κρίθηκε αντισυνταγματική διότι προσβάλλει άμεσα την αρχή της ισότητας, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος. Επομένως, επιβάλλεται να τηρείται αναλογία μεταξύ παροχών και εισφορών.

Η προτεινόμενη διάταξη προβλέπει ένα νέο σύστημα καταβολής εισφορών για αυτοαπασχολούμενους και ελεύθερους επαγγελματίες με 6 ασφαλιστικές κατηγορίες, μια από τις οποίες καλείται ο εργαζόμενος να επιλέξει, και την οποία θα μπορεί να διαφοροποιεί ετησίως. Πρόκειται για ένα θετικό βήμα, δίνει κίνητρα και ενισχύει την ασφαλιστική συνείδηση των ελεύθερων επαγγελματιών και αυτοαπασχολούμενων. Παράλληλα, αποσυνδέει την ασφαλιστική εισφορά η οποία, σύμφωνα και με το ΣτΕ, αποτελεί μέσο χρηματοδότησης της κοινωνικής ασφάλισης από το φορολογητέο εισόδημα. Προτείνουμε, επίσης, την εξαίρεση των αμειβόμενων με τίτλους κτήσης από τις ασφαλιστικές εισφορές.

Επιπλέον, ο ΣΕΒ κρίνει απαραίτητη την επανεξέταση του άρθρου 35 παρ. 9 η οποία αναφέρεται στους ασφαλισμένους με δελτίο παροχής σε παραπάνω του ενός εργοδότη. Πρότασή μας είναι να υπάρχει η δυνατότητα ελεύθερης υπαγωγής του ασφαλισμένου, να γίνει δηλαδή αναλογική εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 38 και να υπάρχει απαλλαγή των εισφορών του εργοδότη σε εργαζομένους που αμείβονται με δελτίο παροχής υπηρεσιών. Στην προτεινόμενη ρύθμιση δεν αναφέρεται ρητά η υποχρέωση των απασχολούμενων με δελτίο παροχής υπηρεσιών να ενημερώνουν τους εργοδότες τους στην περίπτωση που εμπίπτουν στις διατάξεις της παρ. 9 του άρθρου 36. Αυτό σημαίνει πως θα μπορούσαν να μην το κάνουν και να αντιμετωπίζονται ως ελεύθεροι επαγγελματίες, με ή χωρίς συμφωνία με τον εργοδότη. Στην περίπτωση αυτή δημιουργείται ανασφάλεια δικαίου για τον εργοδότη. Αυτή μπορεί να αντιμετωπισθεί με τη ρητή εισαγωγή του δικαιώματος και της υποχρέωσης επιλογής του ασφαλισμένου.

Προτείνεται η παρακάτω τροποποίηση-προσθήκη στην παρ. 9 του άρθρου 35: «Στους ασφαλισμένους της παραγράφου 1 που αμείβονται με δελτίο παροχής υπηρεσιών και για τους οποίους προκύπτει ότι το εισόδημά τους προέρχεται από την απασχόλησή τους σε έως δύο φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εφαρμόζονται αναλογικά, ως προς το ύψος, τον τρόπο υπολογισμού και τον υπόχρεο καταβολής της εισφοράς, οι διατάξεις του άρθρου 38. Η υπαγωγή του ασφαλισμένου στη ρύθμιση της παρούσας παραγράφου γίνεται με ελεύθερη επιλογή του. Αν η υπαγωγή του ασφαλισμένου στη ρύθμιση της παρούσας παραγράφου αμφισβητείται, μπορούν να υποβληθούν αντιρρήσεις ενώπιον του Ε.Φ.Κ.Α. από οποιονδήποτε συμβαλλόμενο».

Να σημειωθεί επίσης ότι η παραπάνω προτεινόμενη διάταξη του σχεδίου νόμου εισάγει άνιση μεταχείριση. Η Ολομέλεια του ΣτΕ 1880-88/2019 έχει ήδη αποφανθεί ότι «η υπαγωγή στην ασφάλιση μισθωτών και μη μισθωτών, ήτοι κατηγοριών ασφαλισμένων με ουσιωδώς διαφορετικές συνθήκες απασχόλησης και παραγωγής εισοδήματος υπό ενιαίους κανόνες εισφορών και παροχών αντίκειται στην συνταγματική Αρχή της ισότητας από της απόψεως της ενιαίας μεταχειρίσεως προσώπων που τελούν υπό διαφορετικές συνθήκες».

Άρθρο 44 - Παροχές Κλάδου Επικουρικής Ασφάλισης ΕΤΕΑΕΠ

Στη διάταξη του άρθρου αναφέρεται ότι οι επικουρικές συντάξεις με βάση την εκπονηθείσα αναλογιστική μελέτη συνεχίζουν να καταβάλλονται από 1η Οκτωβρίου 2019 στο ύψος του ποσού που είχαν διαμορφωθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις στις 31.12.2014, το δε καταβαλλόμενο προ φόρου ποσόν δεν μπορεί να υπολείπεται του προ φόρου καταβαλλόμενου ποσού στις 30 Σεπτεμβρίου 2019.

Διατηρούμε επιφύλαξη για το συγκριμένο άρθρο καθώς αναμένουμε τα αποτελέσματα της εκπονηθείσας αναλογιστικής μελέτης η οποία θα αποτυπώνει τις επιπτώσεις των προβλεπόμενων της διάταξης.

Άρθρο 45 - Εισφορές επικουρικής ασφάλισης

Θετική κρίνεται η μείωση των ασφαλιστικών εισφορών η οποία ενεργοποιήθηκε την 1η Ιουλίου του 2019. Ωστόσο, ο ΣΕΒ κρίνει απαραίτητη τη στήριξη της απασχόλησης μέσω της περαιτέρω μείωσης του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας. Πρόταση είναι η μείωση στις εισφορές της επικουρικής ασφάλισης που προβλέπεται στο άρθρο 97 του Ν. 4386/2017 και προβλέπεται να ορισθεί σε 6% (3% για τον εργοδότη και 3% για τον εργαζόμενο) την 1 Ιουλίου 2022, να τεθεί σε εφαρμογή από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων πολύ πιο άμεσα. Η κίνηση αυτή θα συμβάλλει στην ουσιαστική στήριξη της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας της εγχώριας παραγωγής και ενίσχυσης της απασχόλησης.

Άρθρο 47 - Συμπληρωματική χρηματοδότηση κοινωνικού προϋπολογισμού

Η παρούσα διάταξη αναφέρει πως από 1/1/2020 στον ετήσιο κοινωνικό προϋπολογισμό εγγράφεται δαπάνη ύψους 0,5% του ΑΕΠ, από την οποία καλύπτεται κατά πρώτον η δαπάνη που δημιουργείται ετησίως σε εφαρμογή των αποφάσεων της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας και κατά δεύτερον, η δαπάνη εφάπαξ παροχής, η οποία καταβάλλεται τον Δεκέμβριο εκάστου έτους σε δικαιούχους σύνταξης λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου, σε δικαιούχους προσυνταξιοδοτικής παροχής, επιδομάτων σύνταξης με αιτία την αναπηρία και ανασφάλιστους υπερήλικες των άρθρων 1 έως 3 του ν. 1296/1982 (Α' 128), της περίπτωσης 5 της υποπαραγράφου ΙΑ.6 της παραγράφου ΙΑ του άρθρου πρώτου του ν. 4093/2012 (Α' 222) και του άρθρου 93 του ν. 4387/2016 (Α' 85). Η δαπάνη της εφάπαξ παροχής χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Διατηρούμε επιφύλαξη ως προς το παρόν άρθρο, καθώς αναμένουμε την αναλογιστική μελέτη η οποία θα επιβεβαιώσει και θα τεκμηριώσει τη βιωσιμότητά της και δεν θα έχει σοβαρή επιβάρυνση και επίπτωση στα δημοσιονομικά, καθώς επίσης δεν θα απαιτηθεί στο μέλλον εκ νέου μείωση των δαπανών για τις συντάξεις.

Άρθρο 48

Μείωση εισφορών εργοδότη-εργαζομένου

Η διάταξη του άρθρου προβλέπει από 1^η Ιουνίου 2020 μόνο στην περίπτωση της πλήρους απασχόλησης τη μείωση κατά 0,90 ποσοστιαίες μονάδες των ασφαλιστικών εισφορών των εργαζομένων. Πρόκειται για ένα ατελές βήμα που κινείται σε θετική κατεύθυνση στήριξης του

διαθεσίμου εισοδήματος των εργαζομένων. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η στήριξη της απασχόλησης απαιτεί τη σημαντική μείωση του μη μισθολογικού κόστους της εργασίας όχι μόνο για τους εργαζόμενους αλλά και για τους εργοδότες.

Βέβαια, για την τόνωση της οικονομίας και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων αναμένουμε την περαιτέρω μείωση των ασφαλιστικών εισφορών, καθώς αποτελούν από τα υψηλότερα ποσοστά ανάμεσα στις ευρωπαϊκές χώρες γεγονός που καθιστά δυσχερείς τόσο τις σχεδιαζόμενες επενδυτικές πρωτοβουλίες όσο και εν γένει τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Συγκεκριμένα, προτείνουμε τη μείωση των ασφαλιστικών εισφορών εργοδοτών – εργαζομένων κατά 2% από 1.6.2020 (αντί 0,90%) και κατά 3% από 1.1.2021.